

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

ENDERÛN MEKTEBİ

Yrd. Doç. Dr. Ülker AKKUTAY

ANKARA — 1984

GAZİ ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO. : 38

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ YAYIN NO. : 4

ENDERÛN MEKTEBİ

Yrd. Doç. Dr. Ülker AKKUTAY

Ankara — 1984

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
BASIN - YAYIN YÜKSEKOKULU
BASİMEVİ — TEL.: 13 78 27

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
Ö N S Ö Z	
İ Ç İ N D E K İ L E R	
G İ R İ Ş	1 - 2
1. OSMANLI DEVLET TEŞKİLÂTİNİN ANA BÖLÜMLERİ	3 - 13
1.1. Saray Teşkilâtı	3 - 7
1.1.1. Birûn Halkı	3 - 6
1.1.2. Enderûn Halkı	6 - 7
1.1.3. Harem Halkı	7
1.2. İdare Teşkilâtı	7 - 10
1.3. Askerî Teşkilâtı	10 - 13
2. OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA EĞİTİM SİSTEMİ	15 - 23
2.1. Eğitim Politikası	15 - 16
2.1.1. Başlangıçtan 19. Yüzyıla Kadar	15
2.1.2. Tanzimat'dan Cumhuriyet'e Kadar	15 - 16
2.2. Geleneksel Eğitim Sistemi	16 - 20
2.2.1. Örgün Eğitim	16 - 20
2.2.1.1. İlköğretim	16 - 17
2.2.1.2. Orta ve Yükseköğretim	17
2.2.1.2.1. Medreseler	17
2.2.1.3. Askerî Eğitim Kurumları	18
2.2.1.3.1. Acemioğlanlar Ocakları	18
2.2.1.3.2. Yeniçeri Ocakları	18
2.2.1.4. Yöneticilerin Eğitimi	18 - 19
2.2.1.4.1. Şehzâdeler'in Eğitimi	18
2.2.1.4.2. Enderûn Mektebi	19
2.2.1.5. Meslekî Eğitim	19 - 20
2.2.1.5.1. Ahi Birlikleri	19 - 20

	<u>Sayfa</u>
2.2.2. Yaygın Eğitim	20
2.2.2.1. Camiler	20
2.2.2.2. Tekkeler ve Zaviyeler	20
2.2.2.3. Kütüphaneler	20
2.3. Devlete Bağlı Olarak Açılan Yeni Okul Kuruluş Sistemi	20 - 23
2.3.1. İlköğretim	21
2.3.1.1. Mekteb-i İptidai	21
2.3.1.2. Mekteb-i Rüşdiye	21
2.3.2. Ortaöğretim	21 - 22
2.3.2.1. Mekteb-i İdadi	21
2.3.2.2. Mekteb-i Sultani	21 - 22
2.3.3. Meslekî ve Teknik Öğretim	22
2.3.4. Öğretmen Yetiştirme	22 - 23
2.3.4.1. Dar-ül-Muallimin	22
2.3.4.2. Dar-ül-Muallimat	23
2.3.4.3. Menşe-i Muallimin	23
2.3.5. Yüksek Öğretim	23
2.3.5.1. Dar-ül-Fünun	23
3. ENDERÛN MEKTEBİNİN TARİHİ GELİŞİMİ VE TOPKAPI SARAYI İÇİNDEKİ YERİ	25 - 34
3.1. Enderûn Mektebinin Kuruluş ve Gelişimi	25 - 28
3.2. Enderûn Mektebinin Zayıflaması ve Kapanışı	28 - 29
3.3. Enderûn Mektebinin Topkapı Sarayı çindeki Yeri	29 - 34
4. ENDERÛN MEKTEBİNE ÖĞRENCİ SEÇİMİ	35 - 67
4.1. Devşirmeciliğin Esasları	35 - 49
4.1.1. Tanımı	35
4.1.2. Amacı	35
4.1.3. Kuruluş, Gelişim ve Organizasyonu	35 - 38
4.1.4. Seçimin Esasları	38 - 46
4.1.5. Devşirme İşiyile Görevli Makamlar	46
4.1.6. Devşirme Usûlünün Bozulması	46 - 49
4.2. Acemi Oğlanlar	49 - 59
4.2.1. Tanımı	49
4.2.2. Kuruluş, Gelişim ve Organizasyonu	49 - 52

	<u>Sayfa</u>
4.2.3. Acemi Ođlanların Yönetilmesi	52 - 53
4.2.4. Acemi Ođlanların Seçimi	53 - 54
4.2.5. Acemi Oğlanların Eğitimi	54 - 55
4.2.6. Acemi Oğlanların Kıyafetleri	55 - 56
4.2.7. Acemi Oğlanların Hizmete Koşulması ...	56 - 58
4.2.8. Acemi Ođlanlarda Hizmet Kusurları ...	59
4.2.9. Acemi Ođlanların Evlenmeleri	59
4.2.10. Hizmetten Çıkarma	59
4.3. İç Oğlanlar	59 - 67
4.3.1. Tanımı	59 - 60
4.3.2. Kuruluş, Gelişim ve Organizasyonu ...	60 - 62
4.3.3. İç Oğlanların Enderûna Seçiliş ve Alınma- ları	62 - 63
4.3.4. İç Oğlanların Eğitimi	63 - 65
4.3.5. İç Oğlanların Kıyafet ve Maaşları	65 - 67
5. ENDERÛN MEKTEBİNDE ÖĞRETİMİN KADEMELERİ VE ESASLARI	69 - 122
5.1. Aileye Verme	69 - 70
5.2. Hazırlık Sarayları	70 - 86
5.2.1. Edirne Sarayı	71 - 74
5.2.2. Galata Sarayı	74 - 83
5.2.3. İbrahim Paşa Sarayı	83 - 85
5.2.4. İskender Çelebi Sarayı	85 - 86
5.3. Enderûn-i Hümâyûn	86 - 122
5.3.1. Büyük ve Küçük Oda	86 - 89
5.3.2. Doğancı Koğuşu	89 - 90
5.3.3. Seferli Koğuşu	90 - 94
5.3.4. Kiler Koğuşu	94 - 97
5.3.5. Hazîne Odası	97 - 104
5.3.6. Has Oda	104 - 122
6. ENDERÛN MEKTEBİNDEKİ EĞİTİMİN AMAÇLARI VE VASITALARI	123 - 163
6.1. Eğitimin Amaçları	123 - 151
6.1.1. Kültürleştirme	124 - 126
6.1.2. Disiplinleştirme	126 - 136

	<u>Sayfa</u>
6.1.3. Kabiliyetleri Yöneltilme ve Destekleme ...	136 - 151
6.2. Eğitimin Vasıtaları	151 - 157
6.2.1. Ceza ve Mükâfat	151 - 154
6.2.2. Çıkmalar	154 - 157
6.3. Eğitimin Şekli	157 - 163
6.3.1. Seçkinler Eğitimi	157 - 160
6.3.2. İdarecilik Eğitimi	160 - 163
SONUÇ	165 - 168
BİBLİYOGRAFYA	169 - 179
EK - BELGELER, TABLO VE RESİMLER	181 - 225
ÖZEL AD VE DEYİMLER	227 - 249